

SÖMÜRGEÇİLİK, ANTI-EMPERYALİZM VE FRANSIZ İŞÇİ SINIFI

Aydınlık Dergisi, 16 Mart 2003

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, IMF'ye, yani emperyalizme karşı mücadelesinde öncelikle kimi müttefik olarak kabul edecek? Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarını mı, az gelişmiş ülkelerin işçi sınıflarını mı, ülkemizdeki anti-emperyalist ulusalcı güçleri mi?

Bu hafta Fransız işçi sınıfına bakalım. 2000 yılında Fransa'da işçi sınıfı 21,2 milyon ücretliden oluşuyordu. Gelir getirici bir işte çalışanların yüzde 89,6'sı ücretliydi. Diğer bir deyişle, oran olarak bakıldığında gelişmiş kapitalist ülkeler içinde işçi sınıfının en güçlü olduğu ülkelerden biri Fransa'dır. Ayrıca Fransa'nın 150 yıla yakın bir sendikalaşma tarihi vardır. İşçi sınıfı eskidir; örgütlenme geleneği köklüdür. Ama günümüz Fransa'sında işçi sınıfı, bırakın işçi sınıfının uluslararası dayanışmasını, sendikalaşmaya bile sıcak bakmamaktadır. Fransa'da ücretliler arasında sendikalaşma oranı 10 yıl önce yüzde 19-20 düzeyindeyken, günümüzde bu oran yüzde 9 dolaylarındadır. **Fransız işçilerinin yüzde 91'i, sendikalarda örgütlenme bilincine veya niyetine bile sahip değildir.**

Fransız işçilerinin yüzde 91'i niçin sendikalı değil? Akla iki neden geliyor. Birinci neden baskılar olabilir. Fransa'da sendikalaşan işçiler işten atılıyorsa, yoğun anti-demokratik baskılar yaşıyorsa, işçi sınıfının yüzde 91'inin sendikasız olması anlaşılabilir bir durumdur. İkinci neden, kapitalist sömürüye rağmen, rahat yaşama olanaklarıdır. Fransız emperyalistleri dünyanın az gelişmiş halklarını sömürüyorsa, bu sömürü sayesinde elde edilen yüksek karların bir bölümünü de kendi işçi sınıfına "sosyal refah devleti" adı altında verebiliyorsa, köklü bir tarihe sahip olan Fransız işçi sınıfı bile sendikasız kalmayı tercih edebilir. Galiba durum bu ikincisi. O zaman şu soru önem kazanıyor: Köklü bir örgütlenme geleneğine sahip Fransız işçi sınıfının yüzde 91'i emperyalistlerin sömürsünden pay alarak kendi çıkarları için sendikasız kalmayı tercih ediyorsa, emperyalist sömürü altındaki az gelişmiş ülke halklarıyla ve işçi sınıflarıyla anti-emperyalist bir dayanışma ve işbirliği içine girer mi? Girmez, tabii. Nitekim de girmede; girmiyor.

Fransız emperyalizmi 1871-1900 döneminde Afrika'da 3,5 milyon mil kare araziye ve 26 milyon insanı sömürgeleştirdi. Fransız sendikalarının meşruluk kazanması tarihi ile Fransız emperyalizminin yeni bölgeleri kontrol altına alması arasında yakın bir bağ kurulabilir. Fransa'da "ilk Fransız sosyalistlerinin ve ütöpklerinin birçoğu sömürgecilik yanlısıydı." 1895 yılında sömürgeciliğe karşı bir program kabul edildiye de, bu karar, sömürgeciliğe karşı herhangi bir önemli eyleme yol açmadı. Bir süre sonra da radikaller ve sosyalistler ulusal sömürgecilik politikalarını benimsediler. Fransız işçi sınıfının "sömürgelelerdeki kurtuluş mücadeleleriyle temasa girme konusunda en küçük bir girişimi bile yoktu." Cezayir söz konusu olduğunda ise "Fransız sosyalistlerinin ve işçi hareketinin büyük çoğunluğu kuşkuyla hiç yer bırakmayacak bir biçimde sömürgeci olduğunu ortaya koydu." "19. Yüzyılın son onyıllarından başlayarak sömürgeci kampanyalar kamuoyunu fethetti; işçi hareketi de bir süreç içinde ulusal sömürgeci mutabakata dahil oldu." Bu bütünleşme süreci Birinci Dünya Savaşı sonrasında daha da pekiştirildi¹.

Fransız işçi sınıfı Birinci Dünya Savaşı sonrasında döneminde de sömürgeciliği onayladı ve bundan yararlandı. İşçi sınıfı içindeki küçük bazı kesimlerin anti-emperyalist tavırları oldu; ancak Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu emperyalizme karşı çıkmak yerine, emperyalizmin nimetlerinden yararlanmayı yeğledi. 1950'li yılların başlarında Vietnam'da Fransız emperyalistlerine karşı bağımsızlık savaşı verildiğinde, Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu Fransız emperyalistlerini destekliyordu. 1950'li yıllarda Cezayir'de

¹ Tichelman, F., "Socialist Internationalism and the Colonial World," Holthoon, F.v. - Linden, M.v.d., **Internationalism in the Labour Movement (1830-1940)**, IISH, Amsterdam, 1988, s.87-108.

bağımsızlık savaşı verildiğinde, Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu Fransız emperyalistlerini destekliyordu. Fransız sendikalarından CGT-FO Cezayir konusunda Fransız hükümetinin baskıcı politikalarını bile destekleme eğilimindeydi.

Fransa'da günümüzde işçi sınıfı seçmenlerin yaklaşık yüzde 90'ını oluşturuyor. Diğer bir deyişle, Fransız emperyalizminin politikalarını uygulayan parlamentonun ve hükümetlerin belirlenmesinde işçi sınıfının belirleyici rolü var. Fransız işçi sınıfı, bilinçsiz, deneyimsiz, aldatılmış veya salak olduğundan mı, emperyalist politikalar uygulayan Fransız hükümetlerini seçiyor; yoksa, işçi sınıfının çok büyük bir çoğunluğu çıkarlarını bu politikalarda mı görüyor? Fransa'da nüfusun böylesine büyük bir bölümünü işçilerin oluşturduğu düşünülürse, Fransız emperyalizminin politikalarında Fransız işçi sınıfının da sorumluluğu yok mu? "Ama Fransa'da sermaye iktidarda" demeyin. Fransa'da iktidarda olanlar seçmenden onay alıyor. "Ama aldatılıyorlar" diyorsanız, sermayenin bunca yıldır başarıyla aldattığı Fransız işçilerini biz mi bilinçlendireceğiz ve onlarla birlikte ulusötesi sermayeye karşı omuzomuzla mücadele edeceğiz?

Türkiye'de geleceğe dönük sendikal stratejiler çizilirken sormamız gereken soru şudur: Günümüzde Fransız işçi sınıfının çok büyük bir çoğunluğu, dedelerinin izinden yürüyüp Fransız emperyalistlerine destek mi veriyor? Yoksa, IMF'siyle, Dünya Bankası'yla, Dünya Ticaret Örgütü'yle, ulusötesi şirketleriyle, Avrupa Birliği'yle, ABD'siyle, NATO'suyla emperyalizme karşı mı çıkıyor? Ulusötesi şirketlerle ilişkilerinde Fransız işçi sınıfının derdi, Fransız kaynaklı şirketlerin fabrikaları başka ülkelere taşınması mı; ulusötesi sermayenin baskısı ve sömürsünün engellenmesi mi?

Eğer Fransız işçi sınıfının çok büyük bir bölümü dedelerinin izinden yürüyorsa, temel mücadele çizgisi anti-emperyalizm olan Türkiye işçi sınıfı bu insanlarla hangi alanlarda ve nasıl yararlı ittifaklar kurabilir?